

70ರ ದಶಕದ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲತ ಚಳವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವ: ಒಂದು ಜಾರಿತ್ರಿಕ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ

ಡಾ .ನೀಲಕಂಠಸ್ವಾಮಿ

ಡಾ .ನೀಲಕಂಠಸ್ವಾಮಿ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು.

ಬನ್ನೂರು

ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಯೇ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಂಥ 70ರ ದಶಕದ ಕರ್ನಾಟಕದ ದಲತ ಚಳವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಜ್ಞಾನವು ಅಪಾರವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದೆ. ವಿಶ್ವಜ್ಞಾನದ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವಂಥ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು. ಇವರು ಈ ನೆಲದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಾದಂಥ ದಮನಿತರ ಗಟ್ಟಿದನಿಯಾದವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಶೋಷಿತ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಬದುಕನ್ನು ಕಲಿಸಿದವರು. ಇವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮಹಾನ್ ಚಿಂತಕರಾಗಿ, ದಲತ ಜನವರ್ಗವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದವರು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜನತೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. 1916 ಮೇ 9ರಂದು ಭಾರತದಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳು ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧ ರಚಿಸಿದವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಎಲ್ಲಯವರೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ವಿಪತ್ತೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಯವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.' ಇವರ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ 1918ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂಥ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಸೌತ್‌ಬರೋ ಸಮಿತಿಯೊಂದನು

ಕಳುಹಿಸಿತು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾದಂಥ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದರು. ಮತ್ತೇ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಆ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟರು.

ಅನಂತರದಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ನೈಜಾ ಪತ್ರಕರ್ತರಾಗಿ 'ಮೂಕನಾಯಕ' 'ಬಹಿಷ್ಕೃತ ಭಾರತ' 'ಸಮತಾ' ಮತ್ತು 'ಜನತಾ' ಹಾಗೂ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಅಂತಿಮ ಘಟ್ಟದಲ್ಲ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಭಾರತ ಎಂಬಂಥ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂಥ ಪ್ರಮುಖ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದರು. ಇದರಲ್ಲ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ಹಲವು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಭಾರತೀಯ ನೆಲದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇವರ ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲತಳಹದಿಯ ಸೂತ್ರಗಳೆಂದರೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸೋದರತ್ವವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಹೊರಬರಬೇಕಾದರೆ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು 1924 ಜುಲೈ 20ರಂದು 'ಬಹಿಷ್ಕೃತ ಹಿತಕಾರಣಿ ಸಭಾ' ಎಂಬ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಹಲವಾರು ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಅಸಮಾನತೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುವಂಥ ಮನುಧರ್ಮಗ್ರಂಥವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಅಮಾನವೀಯವಾಗಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಅವರನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಗುಲಾಮಿಗಿರಿಗೆ ತಳ್ಳುವಂಥ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವರು.

ಭಾರತದಲ್ಲ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲ ಸಮಾನ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು 1927ರಲ್ಲ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಆಂದೋಲನ ಎಂಬ ಮಹತ್ವದ ಚಳವಳಿಯೊಂದನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು. ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ಇದೇ ವರ್ಷ 'ಮಹಾಡ್ ಚಳವಳಿ'ಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡರು. ಇದರ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವೇ 'ಚೌಡರ್‌ಕೆರೆ' ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ನಾಂದಿಹಾಡಿದವರು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್. ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಂದೋಲನವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲ ವಾಸಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಜನರು ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಕೂಡ ಸಮಾನರು, ಖಜುಟ ಉಜುಟಚಿಟು ಉಚಿಣ ಏಜುಟಚಿಟು ಚಿಟುಜ ಏಜುಟುಟ ಡಿಟುಟುಟು' ಎಂದು ಸಾಬೀತು ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರದಲ್ಲ ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಸಹ ರೂಪಿಸಿದರು. 1928ರಲ್ಲ 'ಸೈಮನ್ ಆಯೋಗ'ಕ್ಕೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ನ್ಯಾಯಿಕ ರಕ್ಷಣೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲ ಸರಿಯಾದ

ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ, ಮುಂದೆ 'ಲೋಥಿಯನ್ ಸಮಿತಿ'ಗೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೀಸಲಾತಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು.

1930 ರಿಂದ 1932ರವರೆಗೆ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದಂಥ ಮೂರು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ದುಂಡುಮೇಜಿನಲ್ಲಿ ದಮನಿತರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ವಿರೋಧದ ನಡುವೆಯೂ ಕೂಡ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಅಸ್ವಶ್ಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವರು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ನಿಮ್ಮವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ದೊರೆಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ, ವಯಸ್ಕರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು ಕೂಡ ದೊರೆಯಿತು. ವಿಧಾನ ಮಂಡಲ ಮತ್ತು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂರಂತೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅಸ್ವಶ್ಯರಿಗೂ ಮೀಸಲಾತಿ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು. ಅಸ್ವಶ್ಯರಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮತದಾನ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ದೊರೆಯಿತು.

ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು 1935ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಶ್ಯರಿಗೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮತವನ್ನು ಹಾಕುವುದು, ಮೀಸಲು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವುದು, ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲೂ ಮೀಸಲಾತಿಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು, ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರದಂಥ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಕಾನೂನನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವು ಆನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಆಗಾಧವಾಗಿ ನಂಬಿರುವುದರಿಂದ ಜಾತಿಯು ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗೆ ಕಂಟಕ. ಈ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ನಾಶವಾಗದೇ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಇವೆರಡನ್ನು ಮನಗಂಡಂಥ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು 1935ರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಎಂಬಂಥ ಪ್ರಖರವಾದಂಥ ಲೇಖನ ಬರೆದು ಹಲವು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಜಾತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತು, ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರೆಯಬೇಕೆಂಬ ತತ್ತ್ವ ರೂಪಿಸಿದರು. ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳು ವೈಭವೀಕರಿಸಿರುವ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು, ವೈದಿಕಶಾಹಿಯ ನಾಜೂಕುತನವನ್ನು ಖಂಡ ತುಂಡಾಗಿಯೇ ಖಂಡಿಸಿದರು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತರೆಲ್ಲರೂ 'ಜಾತಿವಿನಾಶ ಚಳವಳಿ'ಗೆ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಎಂದು ಕರೆಕೊಟ್ಟರು. ಅನಂತರ 1936ರಲ್ಲಿ

ಏಷ್ಯಾಪೂರ್ವದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದೂ ಆಗಿತ್ತು. ಪರಿಣಾಮವೆಂಬಂತೆ 1937ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪಕ್ಷವು ಮುಂಬಾಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿನ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ 17 ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ 15 ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಿತು. 1942ರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರೇ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗೆ ಸುಮಾರು 50 ಸಾವಿರ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಂಚಬೇಕೆಂದು ಮನವಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಂದ ಭಾರತವು ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿತು.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಈ ಹಿಂದೆ ರೂಪಿತವಾಗಿದ್ದಂಥ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಕಾನೂನು, ಚಳವಳಿ, ಆಂದೋಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾದಂಥ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಬಹುದು.

- ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರೂಪಿಸಿದಂತಹ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು.
- ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಸಂಕೇತಗಳು.
- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದದ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಯುಕ್ತವಾದವನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು.
- ಹಣಕಾಸು ಮಸೂದೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಿತಿ, ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರಣೆ.
- ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆಯ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಕಾನೂನು ಸಂಘಗಳ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಸೂದೆ.
- ಕುಶಲ ಹಾಗೂ ಅರೆಕುಶಲ ನೌಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು.
- ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ.
- ಭಾರತದ ಹಲವು ಬೃಹತ್ ನಿರ್ಮಾಣದ ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು.
- ಪರಿಶಿಷ್ಟರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು.
- ಹಿಂದುಳಿದ, ಶೋಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭೂಮಿ ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು.

1942ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲು 1942ರಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸರಿಯಾದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ 1944ರಲ್ಲಿ 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ಗಾಂಧೀ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಏನು ಮಾಡಿದೆ' ಎಂಬ ಕೃತಿ ಬರೆದರು.

ತದನಂತರಕ್ಕೆ ಜಾಗತಿಕ ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ದೇಶವು ಎದುರಿಸಿತು. ಇಲ್ಲಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ತೀವ್ರವಾಗಿ 1946ರಲ್ಲಿ 'ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭಾ'ವೂ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ತಡೆಯುವ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳು ರೂಪಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಜೈಸೂರು ಮತ್ತು ಖುಲ್ನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಕೆಲವು ರಾಜಕೀಯ ಷಡ್ಯಂತ್ರದಿಂದ ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ವಿಭಜನೆಯಾಯಿತು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ನಿಮ್ಮವರ್ಗದವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಪೂನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದಂಥ ಕರಡು ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು 1948ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್ 25ರಂದು ಲಕ್ನೋದಲ್ಲಿ ನಡೆದಂಥ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯಾದರೆ ಈ ದೇಶದ ಅಧಿಕಾರ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಕಾಶ್ಮೀರ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಕಾನೂನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಕೋಡ್ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಹಲವರಿಂದ ವಿರೋಧ ಎದುರಾಯಿತು. ಬೇಸತ್ತು 1951ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 26ರಂದು ತಮ್ಮ ಕಾನೂನು ಮಂತ್ರಿ ಪದವಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. 1956ರಲ್ಲಿ ರಿಪಬ್ಲಿಕನ್ ಪಾರ್ಟಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದರು. 1945ರಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇದರ ಗುರಿಯೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಸಾರ, 1946ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವಿನಿಂದ ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ 'ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ' ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅದರ ಒಟ್ಟು 363 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ 60 ಜನ ದಲಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಇದ್ದರು. ಇದರ ಧೈಯಗಳು ಈಡೇರಬೇಕೆಂದು ೦೩೩ ಏಟಜಿ

ಖ್ಯಾತವಾದ ಅಭಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದಲೂ ಇನ್ನಿತರ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದಲೂ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಬಡಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರದಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಣವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಭಾರತ ದೇಶವು ತನ್ನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇತರೆ ದೇಶಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದಬೇಕಾದಂಥ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. 1954ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಸಭಾ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತುರ್ತಾಗಿ ಈ ದೇಶ ಆರಂಭವಾಗಬೇಕಿದೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಶೇ.25% ಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿ, ಕಡ್ಡಾಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ನೌಕರರ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರೆಯಬೇಕಿದೆ. ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಕನಿಷ್ಠನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಶೋಷಿತರಿಗಿಂತಲೂ ಹೀನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನೂಕಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ನೆಲೆ-ಬೆಲೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಗೊಂಡಿರುವ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯತೆ ಸಿಗಬೇಕಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವಿದ್ಯಾವಂತ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ರೂಪಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು. ಈ ದೇಶದ ಮುಂದೆ ಉದಾರೀಕರಣಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಸಮತಾ ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಸಾಧನೆಯ ವಿಷಯ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಬೇಕಿದೆ ಎಂಬ ವಾದದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಇಡೀರಿಸುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದರು.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಭಾರತದ ಬಗೆಗಿನ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಹೀಗಿದ್ದವು. ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಒಂದು ಗುಂಪು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಜನತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ನವ ಜನಾಂದೋಲನದ ಮೂಲಕ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಬೇಕು ಎಂಬ ಈ ವಾದವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ನಿಮ್ಮವರ್ಗದವರನ್ನು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಗುಲಾಮಗಿರಿ, ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರವೂ ಒಂದು. ಅದುವೇ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭ. 1935ರಲ್ಲಿ 'ನಾನು ಹಿಂದೂವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ಆದರೆ ಹಿಂದೂವಾಗಿ ಸಾಯಲಾರೆ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಧರ್ಮಗಳಾದ ಸಿಖ್, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸುಮಾರು 21 ವರ್ಷಗಳ ಓದಿಕೊಂಡರು. ಇವರದು ಈ ಮತಾಂತರದಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಗಿಂತಲೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯು ಸಿಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ವೈಚಾರಿಕ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನೇ 1956 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 14 ರಂದು ಅಸ್ತಶ್ಯ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಮಾರ್ಗವಿರುವ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇವರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹೋರಾಟದ ಪರಿಣಾಮವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದವರು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಆರಾಧಕರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರಕರಾದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸುವುದೇ ಇವರ ಆದ್ಯ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ಬಹುತೇಕರು ಬುದ್ಧಗುರುವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಶ್ಯರ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಲ್ಲೆಗಳಾದ ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಜಾತಿನಿಂದನೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ಸವಿವರವಾಗಿ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಈ ನೆಲೆ ಹಿನ್ನೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದಂಥ ಪ್ರೇರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವವೂ ಕೂಡ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ಅಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದಂಥ ಛಾಪಿನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದವರು ಬಿ.ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪ. ಅವರು ಮೈಸೂರಿನ ಹೊಸ ಅಲೆಗಳು ಎಂಬ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಬೂಸಾ ಎಂಬ ಮಾತು ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಂಚಲಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಶಿಷ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇಡು ಹೊಡೆಯುವ ಅಸ್ತವೊಂದು ಇಲ್ಲಂದಲೇ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದರ ಪರ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಧ್ವನಿಗಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಂಥ ಅನ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ಒಂದು ಸಂಘಟಿತ ವೇದಿಕೆ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಎಂಬ ಮಹಾನ್ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಪಕ್ವತೆಯಿಂದ ಹದಗೊಂಡಿದ್ದಂಥ ಕನ್ನಡ ನೆಲದ ಸಂತ ಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿರುವಂಥ ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಬಿ.ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಡಾ.ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ, ಎನ್.ಗಿರಿಯಪ್ಪ,

ಕೊಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಎಚ್.ಗೊಂವೀದಯ್ಯ, ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ದಯ್ಯ, ಚಂದ್ರಪರಸಾದ್ ತ್ಯಾಗಿ, ಎನ್.ವೆಂಕಟೇಶ್, ಸಿ.ಎಂ.ಮುನಿಯಪ್ಪ, ಎನ್.ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ, ಎನ್.ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿ, ರಾಮದೇವ್ ರಾಕೆ, ಶಿವಾಜಿ ಗಣೇಶನ್, ಯಂಥವರು ದಲತರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂಥ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಖಂಡಿತುಂಡಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೆಳೆಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಮಹನೀಯರು ಕಟ್ಟಿದಂಥ ದಲತ ಚಳವಳಿಯು ಅಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ನಾಂದಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೊದಲ ತಲೆಮಾರಿನ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಖೇನ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಪಟ್ಟನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ದಲತ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದಂಥ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಎಂಬ ಮಹಾನ್ ಜ್ಞಾನದ ಶಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕಾರಣವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದಲತ ಚಳವಳಿ ದಲತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೇ ದಲತೇತರರಿಗೂ ಅನ್ಯಾಯವಾದಾಗ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ತನ್ನ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾದಂಥ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಹತ್ತು ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳೇ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ದಲತ ಚಳವಳಿಯು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಭೂಮಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆ, ಹೇಯ ಕೆಲಸವೇ ಆಗಿದ್ದಂಥ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿಷೇಧ, ಜೀತಪದ್ಧತಿಯಂಥ ಕ್ರೌರ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಖರವಾದಂಥ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಬಡುಗಡೆಗೆ ನಾಂದಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ದಲತ ಚಳವಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ನೆಲೆ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ತಳಹದಿಯೇ ಇದೇ ಅದನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘವಾದಂಥ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಸ್ತುತದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಭವ್ಯಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತರ ಜನಜಾಗೃತಿಯ ಗಟ್ಟಿವಿರಿಯಾಗಿರುವಂಥ ವಿಶ್ವಜ್ಞಾನದ ಸಂಕೇತ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಚಿಂತನೆಯ ಲಹರಿಯ ಪ್ರೇರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದಂಥ ರೂಪಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ ಚರ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಮತ್ತೇ ಇದನ್ನು ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- 1 ಡಾ.ಎಂ.ರಾಜಪ್ಪಾಜಿ - ಚಿಂತನ, 2011
- 2 ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ದಶ ವಾರ್ಷಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ, 2004
- 3 ಡಾ.ಬಿ.ಎನ್.ಯಶೋಧ- ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, 2005
- 4 ಡಾ. ಎಚ್.ಟಿ. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ- ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನಾ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ದಲಿತ ಚಳವಳಿ, 2006
- 5 ಡಾ.ತುಕಾರಾಮ್.ಎಸ್,ಡಾ.ಎಸ್.ನರೇಂದ್ರಕುಮಾರ್, ದಸಂಸದ ಹೋರಾಟದ ಪಯಣ, 2011
- 6 ವಿ.ಮುನಿವೆಂಕಟಪ್ಪ. ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಇತಿಹಾಸ, 2015